

– Avrupa Birliği İ Pazar Hukuku –
1. Ders:
AB İ Pazarının Temelleri: Farklı Bütünleşme
Aşamaları & İ Pazara Erişmeye Yönelik Teknikler

PROF. DR. İLKE GÖÇMEN

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU ANABİLİM DALI

JEAN MONNET CHAIR

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Disclaimer: The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1

Sunuş Planı

«Farklı Bütünleşme Aşamaları» ve İ
Pazar

İ Pazara Erişmeye Yönelik Teknikler:
Teorik Yaklaşım

2

«Farklı Bütünleşme Aşamaları» ve İç Pazar

«Farklı Bütünleşme Aşamaları»

- Ekonomistler geliştirmiştir.
- Ekonomik bütünleşmenin farklı yoğunluk düzeylerini tanımlar.

3

«Farklı Bütünleşme Aşamaları» ve İç Pazar

Farklı Bütünleşme Aşamalarının Özellikleri

- (1) Bütünleşme aşamaları, *en düşük* yoğunluktan *en yüksek* yoğunluğa doğru şöyle sıralanır:
 - Tercihli Ticaret Anlaşmaları
 - Serbest Ticaret Alanı
 - Gümrük Birliği
 - Ortak Pazar
 - Parasal Birlik
 - Ekonomik Birlik
 - (Siyasi Birlik)

4

«Farklı Bütünleşme Aşamaları» ve İç Pazar

5

«Farklı Bütünleşme Aşamaları» ve İç Pazar

Farklı Bütünleşme Aşamalarının Özellikleri

- (2) Bütünleşmeye taraf devletler, iradelerine göre istedikleri bütünleşme aşamasını tercih edebilir.
- (3) Bununla birlikte her bütünleşme aşaması, daha ileri bir bütünleşme aşamasına geçişi zorlar.
 - Örneğin: Ortak Pazar, Parasal Birlik ile daha çok yarar getirir.
 - Örneğin: Parasal Birlik, Ekonomik Birlik ile daha iyi yürütülür.

6

Tercihli Ticaret Anlaşmaları

Amaç

- Taraflar arasındaki ticaret hacmini arttırmak

Araç

- Taraflar arasındaki ticaretteki
 - çeşitli engellere yenilerini eklememek
 - mevcut engelleri azaltmak veya ortadan kaldırmak

Örnek:

- 1947 ve 1994 tarihli GATT (Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması)

7

Serbest Ticaret Anlaşmaları

Amaç

- Taraflar arasındaki mal ticaretini serbestleştirmek

Araç

- Taraflar arasındaki mal ticaretindeki engeller (özellikle gümrük vergileri ve miktar kısıtlamaları) kaldırılır.
 - (öyleyse, yalnızca mallar yönünden)
- Taraflar, üçüncü ülkelere yönelik ticaret politikası belirlemede serbest kalır.

Örnek:

- EFTA (Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması)

8

Gümrük Birliği

Amaç

- Taraflar arasında ortak bir mal pazarı kurmak

Araç

- Taraflar arasındaki mal ticaretindeki engeller (özellikle gümrük vergileri ve miktar kısıtlamaları ile bunlara eşdeğer etkideki önlemler) kaldırılır.
 - (öyleyse, yalnızca mallar yönünden)
- Üçüncü ülkelere karşı ortak dış ticaret politikası uygulanır.
 - (STA ile farkı...)

Örnek:

- Türkiye ile AB arasındaki gümrük birliği

9

Ortak Pazar

Amaç

- Taraflar arasında mal ve üretim faktörlerinin dolaşımının sağlandığı tek bir pazar kurmak

Araç

- Taraflar arasında mal ticaretine uygulanan engeller kaldırılır.
- Üçüncü ülkelere karşı ortak dış ticaret politikası uygulanır.
 - (Buraya kadar, gümrük birliği...)
- Taraflar arasında üretim faktörlerinin (kişilerin (işçi ve serbest çalışan), hizmetlerin ve sermayenin) serbest dolaşımı sağlanır.
 - (Gümrük birliğinden farkı...)

Örnek:

- AB (büyük ölçüde tamamlanma)

10

Parasal Birlik

Amaç

- Taraflar arasında tek bir para birimini geçerli kılmak

Araç

- Üye devlet paraları, geri dönülemez biçimde sabitlenmiş kurlar ile birbirine bağlanmalıdır.
 - veya
- Üye devletler arasında tek para dolaşımında olmalıdır.

11

Ekonomik Birlik

Amaç

- Taraflar arasındaki ekonomi politikalarını ortaklaştırmak

Araç

- Ekonomi politikalarının üst düzey uyumunu gerektirir.
 - Makro ekonomik, parasal ve yeniden dağıtıcı politikalar...

12

Ekonomik ve Parasal Birlik

Araç

- Hem ekonomik hem de parasal birlik unsurlarını bir araya getirir.

Örnek:

- AB (denenme)

13

(Siyasi Birlik)

Amaç

- Taraflar arasında siyasi konularda da bütünleşmek

Araç

- Taraflar, şu konuları da bütünleşmeye dâhil eder: Dış politika, Güvenlik politikası, Adalet ve içişleri politikaları...
- Ortak iç ve dış politikalar ortak kurumlarca kabul edilir.
 - Tüm taraf devletlerce uygulanır.
- Ortak kurumlar uygulamayı denetler.

14

İç Pazara Erişmenin Teknikleri: Teorik Yaklaşım

İç Pazar

- Malların
- Kişilerin
- Hizmetlerin
- Sermayenin
- serbestçe dolaştığı, iç sınırları olmayan bir *alandır*.

İç Pazara Erişmeye Yönelik Teknikler: Teorik Yaklaşım

İç pazara erişmeye yönelik iki model bulunmaktadır.

- Ademimerkezi Model ve Merkezi Model
- (Negatif Bütünleşme ve Pozitif Bütünleşme)

Perspektif: Gücün kullanımı

- Güç, taraf devletçe mi (üye devlet tarafından mı), yoksa merkezce mi (AB tarafından mı) kullanılıyor?

17

İç Pazara Erişmeye Yönelik Teknikler: Teorik Yaklaşım

Merkezi Model (Pozitif Bütünleşme)

- Gücü merkez kullanır ve merkez...
- Uyumlaştırma yapar.

Ademimerkezi Model (Negatif Bütünleşme)

- Gücü taraf devlet kullanır; ancak bu gücü kullanırken taraf devlet, *kural olarak (yani istisnalara tâbi olarak),...*
- Vatandaşlık / köken temelinde ayrımcılık yapmamalıdır,
- Pazara erişimi güçleştirmemelidir.
 - Karşılıklı tanıma ilkesine riayet etmelidir.

18

İç Pazara Erişmeye Yönelik Teknikler: Teorik Yaklaşım

